

تاریخ
۲۳
آذر
۱۴۰۴
یکشنبه

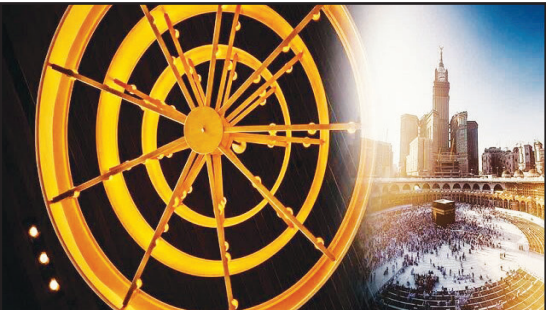
ضرب‌المثل‌های جهان

هرچقدر هم که عصبانیت شما داغ باشد،

می تواند سیب زمینی را بپزد

آفریقایی

بررسی ادعای شکفت‌انگیز یک ریاضی‌دان دوره صفوی / آیا قبله اصفهان واقعاً خاص است؟

در یکی از این ابزارها، خطی از زیر پای شاخص ساعت عبور می‌کند که نشان می‌دهد خورشید پس از گذشت زمان ثابتی از طلوع، در جهت مشخصی قرار می‌گیرد. این طراحی، با ادعای یزدی درباره قبله اصفهان هم‌خوانی دارد.

دانشیار پژوهشکده تاریخ علم دانشگاه تهران با اشاره به نتایج حاصل از این پژوهش گفت: نتایج این بررسی نشان می‌دهد دستاوردهای محمدباقر یزدی و ابزارهای نجومی دوره صفوی، یکی دیگر از شواهدی هستند که فرضیه افول علم در ایران قرن دهم هجری را به چالش می‌کشند. برخلاف تصور رایج، علم در ایران اسلامی نه‌تنها در دوران صفوی زنده بود، بلکه با خلاقیت‌هایی مانند روش یزدی، در حال تحول و بومی‌سازی بود.

وی افزود: این پژوهش نشان می‌دهد که سنت‌های ریاضی و نجومی اسلامی، از بغداد تا اصفهان، پیوسته در حال بازآفرینی بوده‌اند. استفاده از ابزارهای دقیق، طراحی جداول کاربردی، و تلاش برای ساده‌سازی مفاهیم پیچیده، همگی نشان از پویایی علمی در این دوره دارند.

به گزارش روابطعمومی دانشگاه تهران، دکتر گمینی در پایان گفت: این مقاله، نه‌تنها یک ادعای تاریخی را بررسی می‌کند، بلکه نشان می‌دهد که چگونه دانشمندان مسلمان، با نگاهی دقیق و خلاق، تلاش می‌کردند تا علم را در خدمت نیازهای معنوی و عملی مردم قرار دهند. اگرچه ادعای یزدی از نظر عددی دقیق نیست، اما روح آن، یعنی تلاش برای یافتن نظم در طبیعت، همچنان الهام‌بخش است. این مقاله، یادآور این نکته مهم است که علم اسلامی، حتی در دوره‌های متأخر، زنده، پویا و خلاق بوده است.

تأثیر مثبت جای و منفی قهوه بر سلامت استخوان سالمندان

اندازه‌گیری کردند. نتایج نشان داد که نوشندگان چای تراکم استخوان لگن کمی بالاتر از غیرنوشندگان چای داشتند. هرچند تفاوت اندک بود، اما از نظر آماری معنادار بود و می‌تواند بر سطح جمعیت پیامدهای مهمی داشته باشد. قهوه، در مقابل، داستان پیچیده‌تری داشت. در کل، مصرف متوسط قهوه (حدود دو تا سه فنجان در روز) به نظر نمی‌رسید به سلامت استخوان آسیب بزند. اما نوشیدن بیش از پنج فنجان در روز با تراکم استخوان پایین‌تر مرتبط بود، که نشان می‌دهد مصرف بیش از حد می‌تواند زیان‌آور باشد. جالب اینکه زنانی که دو فنجان یا کمتر مصرف الکل بیشتری داشتند، اثرات منفی بیشتری از قهوه تجربه کردند، در حالی که چای به‌ویژه برای زنان مبتلا به چاقی مفید به نظر می‌رسید.

رایان لیو، نویسنده همکار مقاله، می‌گوید ترکیباتی به نام کاتچین‌ها که در چای فراوان هستند، ممکن است تشکیل استخوان را تقویت کرده و سرعت تجزیه استخوان را کاهش دهند. کافئین موجود در قهوه، در مقابل، در مطالعات آزمایشگاهی نشان داده شده که در جذب کلسیم و متابولیسم استخوان اختلال ایجاد می‌کند، هرچند این اثرات کوچک هستند و می‌توان با مصرف شیر آن‌ها را جبران کرد.یافته‌ها نشان می‌دهند لذت بردن از یک فنجان چای روزانه می‌تواند راهی ساده برای حمایت از سلامت استخوان در دوران سالمندی باشد. در حالی که نوشیدن متوسط قهوه بی‌خطر به نظر می‌رسد، مصرف بسیار زیاد ممکن است ایده‌آل نباشد.

پژوهشگران تاریخ علم دانشگاه تهران با بررسی رساله‌ای از یک ریاضی‌دان دوره صفوی، ادعای حیرت‌انگیز وی مبنی بر هم‌راستایی روزانه خورشید با قبله اصفهان در ساعتی ثابت را مورد واکاوی قرار داده و نتایج پژوهش خود را در قالب یک مقاله علمی منتشر کرده‌اند.

به گزارش ایسنا، دکتر امیرمحمد گمینی، دانشیار پژوهشکده تاریخ علم دانشگاه تهران و زهرا پورنخف، دانشجوی دکتری تاریخ علم، با انتشار یک مقاله با عنوان «روش نویافته محمدباقر یزدی برای یافتن قبله اصفهان»، به بررسی ادعای این ریاضی‌دان دوره صفوی که مدعی است «اصفهان ویژگی خاصی دارد؛ خورشید در همه روزهای سال، دقیقاً پس از ۷ ساعت و ۴۰ دقیقه از طلوع، در جهت قبله قرار می‌گیرد»، پرداخته‌اند.

دکتر گمینی، عضو هیئت علمی پژوهشکده تاریخ علم در توضیح این پژوهش گفت: در سنت نجومی اسلامی، معمولاً برای هر شهر جدولی تهیه می‌شد که ساعت‌های قرارگیری خورشید در جهت قبله را نشان می‌داد. اما نکته جالب در ادعای یزدی این بود که او مدعی شد اصفهان استثناست و این زمان در تمام سال ثابت است.

وی افزود: ما برای بررسی این ادعا، سه نسخه خطی از رساله یزدی را دقیقاً بررسی کردیم و محاسبات نجومی دقیقی انجام دادیم. نتایج پژوهش ما نشان داد که زمان واقعی قرارگیری خورشید در جهت قبله اصفهان در طول سال کمی تغییر می‌کند. اما عدد ۸ ساعت و ۳۰ دقیقه برای شهری مثل کاشان دقیق‌تر است.

دکتر گمینی تأکید کرد: اگرچه ادعای یزدی از نظر عددی دقیق نبوده، اما باید توجه داشت که اصل استدلال او صحیح بود و این موضوع، نشان از نبوغ هندسی و شهودی قابل توجه محمدباقر یزدی دارد.

وی در ادامه توضیحات خود به استفاده ایرانیان از ابزارهای ویژه ستیج طلوع خورشید اشاره کرد و اظهار داشت: یکی از بخش‌های جذاب مقاله، بررسی ساعت‌های آفتابی خاصی است که در ایران قرن دوازدهم هجری ساخته شده‌اند. برخلاف ساعت‌های آفتابی معمول که زمان محلی را نشان می‌دهند، این ابزارها زمان گذشته از طلوع خورشید را نمایش می‌دهند. دو نمونه از این ابزارها در موزه تاریخ علم دانشگاه آکسفورد نگهداری می‌شوند و نشان می‌دهند که در برخی شهرها، از جمله اصفهان، تلاش‌هایی برای ساده‌سازی تعیین قبله با استفاده از زمان خورشیدی انجام شده است.

یک مطالعه جدید از دانشگاه فلایندرز اطلاعات تازه‌ای درباره اینکه چگونه دو نوشیدنی محبوب جهان، قهوه و چای، می‌توانند بر سلامت استخوان زنان مسن تأثیر بگذارند ارائه کرده است.

به گزارش وبساز، این پژوهش نزدیک به ۱۰ هزار زن ۶۵ ساله و بالاتر را طی یک دهه دنبال کرد تا بررسی کند آیا عادات روزانه نوشیدن قهوه یا چای با تغییرات در تراکم مواد معدنی استخوان (BMD) که شاخص کلیدی خطر پوکی استخوان است، مرتبط است یا خیر.

به نقل از مدیکالاکسپرس، پوکی استخوان یک نگرانی بزرگ جهانی در حوزه سلامت است که یک سوم زنان بالای ۵۰ سال را تحت تأثیر قرار می‌دهد و هر ساله به میلیون‌ها شکستگی منجر می‌شود. با توجه به اینکه قهوه و چای روزانه توسط میلیاردها نفر مصرف می‌شوند، درک تأثیر آن‌ها بر سلامت استخوان بسیار حیاتی است. تاکنون شواهد متناقض بوده و مطالعات کمی این روابط را در چنین بازه زمانی طولانی بررسی کرده‌اند. گروه دانشگاه فلایندرز داده‌های مطالعه شکستگی‌های ناشی از پوکی استخوان را تحلیل کرد و اندازه‌گیری‌های مکرر مصرف نوشیدنی و تراکم استخوان در ناحیه لگن و گردن استخوان ران که بخش‌هایی هستند که به شدت با خطر شکستگی مرتبط هستند را بررسی نمود.

در طول ۱۰ سال، شرکت‌کنندگان مصرف قهوه و چای خود را گزارش کردند و پژوهشگران تراکم استخوان را با روش‌های تصویربرداری پیشرفته

برای انجام این تحقیق، داده‌های مربوط به ۸۰۰ نفر از سالمندان شهر امیرکلا در دو مرحله زمانی گردآوری شد. در هر مرحله، میزان افسردگی به کمک پرسش‌نامه معتبر اندازه‌گیری شد. همچنین اطلاعات جمعیت شناختی مانند سن، جنسیت، سطح تحصیلات و نیز میزان فعالیت بدنی مورد بررسی قرار گرفت. علاوه بر این، آزمونی برای سنجش اختلال شناختی انجام شد تا مشخص شود آیا کاهش توانایی ذهنی در تغییر وضعیت روانی سالمندان نقش دارد یا خیر. این روش به پژوهشگران اجازه داد تغییرات ایجاد شده در طول زمان را با دقت بیشتری تحلیل کنند.

بر اساس یافته‌های پژوهش، میزان افسردگی در میان سالمندان از مرحله اول به مرحله دوم کاهش اندکی داشت، اما این کاهش چندان قابل توجه نبود. نتایج نشان داد که نزدیک به یک پنجم سالمندان در طول پنج سال دچار افسردگی جدید شدند و در بیش از نیمی از افراد، افسردگی موجود بدون تغییر باقی ماند. همچنین مشخص شد که مرد بودن و داشتن تحصیلات پایین، احتمال بدتر شدن علائم افسردگی را افزایش می‌دهد. این موضوع اهمیت توجه به گروه‌های آسیب‌پذیرتر را بیشتر نشان می‌دهد و بیان می‌کند که برخی عوامل فردی تأثیر زیادی بر سلامت روان در دوران سالمندی دارند.

بر اساس داده‌های این تحقیق، افسردگی یکی از مشکلات شایع در سالمندان است و در بخشی از آن‌ها ممکن است برای مدت طولانی پایدار بماند. این یافته‌ها بر اهمیت غربالگری‌های منظم، پیگیری طولانی مدت و ارائه خدمات روانشناختی تأکید دارند. اقدام‌های پیشگیرانه می‌توانند مانع از آن شوند که علائم افسردگی در طول زمان شدت پیدا کنند.

در بخش دیگری از نتایج این پژوهش، نقش فناوری‌های نوین مانند هوش مصنوعی برای بهبود سلامت سالمندان مورد توجه قرار گرفته است. هوش مصنوعی می‌تواند به تشخیص زودهنگام بیماری‌ها، بررسی مداوم وضعیت سلامت و طراحی برنامه‌های فردی کمک کند. استفاده از سامانه‌های هوشمند برای پایش تغییرات وضعیت جسمی یا روانی سالمندان، توسعه ربات‌های مراقبتی و اپلیکیشن‌های سلامت محور از جمله پیشنهادهایی است که می‌تواند کیفیت زندگی سالمندان را ارتقا دهد.

به گفته مجریان این تحقیق، فناوری‌های فوق به افراد مسن کمک می‌کنند فعالیت بیشتری داشته باشند، روابط اجتماعی خود را حفظ کنند و با اطمینان بیشتری وضعیت سلامت خود را مدیریت کنند، گرچه توجه به امنیت داده‌ها و تربیت نیروی متخصص نیز از جمله مواردی است که برای توسعه این حوزه ضروری است.

قابل ذکر است نتایج این پژوهش در «فصلنامه سالمند» منتشر شده‌اند. این نشریه وابسته به دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی است و مطالب علمی مرتبط با حوزه سالمندی و سلامت را منتشر می‌کند.

پیش‌بینی ۲ برابری ابتلا به سرطان تا ۲۰۵۰

۹۰ درصد از این مرگ‌ومیرها در مناطق فقیرتر رخ داده است که خدمات تشخیصی، دسترسی به درمان و مراقبت‌های تسکینی همچنان محدود است. گروهی از دانشمندان پس از تجزیه‌وتحلیل سه دهه داده‌های سرطان از سال ۱۹۹۰ تا ۲۰۲۳، پیش‌بینی کردند که تا سال ۲۰۵۰، جهان می‌تواند سالانه با ۳۰۵ میلیون مورد جدید ابتلا به سرطان و ۱۸۶ میلیون مرگ‌ومیر مواجه شود. موسسه ملی بهداشت آمریکا (NIH) توضیح داد: برای پیش‌بینی بار سرطان از سال ۲۰۲۴ تا ۲۰۵۰، ما از چارچوب پیش‌بینی GBD ۲۰۲۳ استفاده کردیم که شامل پیش‌بینی‌های مربوط به مولفه‌ها با عوامل خطر مرتبط بود و همچنین از شاخص اجتماعی-جمعیتی نیز به‌عنوان متغیر کمکی برای پیش‌بینی نسبت هر سرطان استفاده شد که تحت تأثیر این عوامل خطر قرار نمی‌گیرد.

نتایج این تحقیق همچنین نشان داد که ۴۱٫۷ درصد از مرگ‌ومیرهای جهانی سرطان با عوامل خطر قابل اصلاح ازجمله مصرف دخانیات و الکل، چاقی، آلودگی هوا، رژیم‌های غذایی ناسالم و مواجهه شغلی با عناصر خطرناک مرتبط است.

بررسی نقش شیوه‌های مختلف فعالیت فیزیکی و عوامل مؤثر بر سلامت روان سالمندان، از مهم‌ترین مسائل دنیای امروز است که محققان کشور، در یک مطالعه تحقیقاتی به آن پرداخته و تلاش کرده‌اند تصویری روشن از وضعیت به زیستن و شرایط زندگی این گروه ارائه دهند.

به گزارش ایرنا، در سال‌های اخیر، افزایش جمعیت سالمندان در بسیاری از کشورها به یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های حوزه سلامت تبدیل شده است. بخش بزرگی از این جمعیت در کشورهایی زندگی می‌کنند که امکانات بهداشتی و اقتصادی محدودی دارند. با توجه به این روند، حفظ سلامت جسمی و روانی سالمندان اهمیت بیشتری پیدا کرده است، زیرا بسیاری از افراد مسن فعالیت بدنی کافی ندارند و همین مسئله بر کیفیت زندگی آن‌ها اثر منفی می‌گذارد. کیفیت زندگی مفهومی گسترده است که بخش‌های مختلفی مانند سلامت روان، سلامت جسم، روابط اجتماعی و رضایت فرد از زندگی را دربر می‌گیرد. هرچه افراد مسن بتوانند تعادل بیشتری میان وضعیت روحی و جسمی خود برقرار کنند، احساس به‌زیستی در آن‌ها تقویت می‌شود. این موضوع نشان می‌دهد که توجه به جنبه‌های مختلف زندگی سالمندان برای حفظ سلامت آن‌ها ضروری است.

از سوی دیگر، انزوای اجتماعی یکی از چالش‌های مهم افراد مسن به شمار می‌رود. بسیاری از سالمندان به دلیل کاهش فعالیت‌های اجتماعی یا مشکلات جسمی کمتر در اجتماع حضور دارند و همین موضوع زمینه‌ساز مشکلاتی مانند افسردگی می‌شود. در سال‌های اخیر، مداخلات مبتنی بر وب و فناوری‌های دیجیتال تلاش کرده‌اند این خلأ را جبران کنند. این مداخلات از راه برنامه‌های آنلاین، ویدئوهای آموزشی و پلتفرم‌های ارتباطی به سالمندان کمک می‌کنند فعال‌تر باشند، روابط اجتماعی خود را حفظ کنند و حتی کیفیت زندگی خود را افزایش دهند. این نوع برنامه‌ها هزینه کمتری دارند و دسترسی به آن‌ها آسان‌تر است. با این حال، همچنان نیاز به پژوهش‌های عمیق‌تر وجود دارد تا مشخص شود این مداخلات در بلندمدت تا چه اندازه بر زندگی سالمندان تأثیر می‌گذراند. همین ضرورت باعث شده است محققان به بررسی دقیق‌تری درباره فعالیت فیزیکی و وضعیت روانی سالمندان بپردازند.

رسول نوروزی سید حسینی از گروه علوم ورزشی دانشگاه تربیت مدرس همراه با دو همکار دانشگاهی و با مشارکت دانشگاه علوم پزشکی ایران، بررسی جامعی را درباره وضعیت روانی و فعالیت فیزیکی سالمندان انجام داده‌اند. آن‌ها در قالب یک پژوهش نظام‌مند به این موضوع پرداخته‌اند که چگونه رفتارهای مرتبط با فعالیت بدنی با سلامت روان و به زیستن افراد مسن ارتباط دارد و چه عواملی در طول زمان باعث تغییر شرایط روانی آن‌ها می‌شود.

پیش‌بینی ۲ برابری ابتلا به سرطان تا ۲۰۵۰

سرطان به‌طور مداوم یکی از علل اصلی مرگ‌ومیر بوده و اکنون سازمان بهداشت جهانی اعلام کرده که این بیماری مزمن، دومین علت اصلی مرگ‌ومیر افراد در سراسر جهان است.

به گزارش ایلنا، این بیماری در سال ۲۰۱۸ حدود ۹٫۶ میلیون مرگ یا یک مورد از هر ۶ مرگ را به خود اختصاص داده است. برخی از شایع‌ترین انواع سرطان در مردان و زنان شامل سرطان ریه، پروستات، روده بزرگ، معده، کبد، تیروئید و سینه است. نتایج پژوهش جدید «بار جهانی بیماری‌ها (GBD) ۲۰۲۳ همکار در زمینه سرطان» نشان می‌دهد که موارد سرطان و مرگ‌ومیر در سال ۲۰۵۰ ممکن است رکورد امروز را در مناطق کم درآمد و متوسط دو برابر کند.

این نتایج که اکنون در مجله «لنست آنکولوژی» منتشر شده است، ۲۰۴ کشور را بررسی کرد که تصویری تکان‌دهنده از موارد سرطان و مرگ‌ومیر ناشی از آن را ترسیم می‌کند. تخمین زده می‌شود که فقط در سال ۲۰۲۳، ۱۸۵ میلیون مورد جدید و ۱۰۴ میلیون مرگ‌ومیر ثبت شده باشد و تقریباً

صفحه	
۶	
شماره	
۴۳۷۱	
سال	
سی ام	

گوناگون

^[1] این پژوهش نشان می‌دهد دستاوردهای محمدباقر یزدی و ابزارهای نجومی دوره صفوی، یکی دیگر از شواهدی هستند که فرضیه افول علم در ایران قرن دهم هجری را به چالش می‌کشند

^[2] این مقاله، نه‌تنها یک ادعای تاریخی را بررسی می‌کند، بلکه نشان می‌دهد که چگونه دانشمندان مسلمان، با نگاهی دقیق و خلاق، تلاش می‌کردند تا علم را در خدمت نیازهای معنوی و عملی مردم قرار دهند

^[3] این پژوهش نشان می‌دهد که سنت‌های ریاضی و نجومی اسلامی، از بغداد تا اصفهان، پیوسته در حال بازآفرینی بوده‌اند